

Anttolanhovin Art&Design Villat. Arkkitehdit Emma Johansson ja Timo Leiviskä suunnittelivat rakennukset, jotka asettuvat vuoropuheluun maiseman kanssa. Kuva: Anttolanhovi.

Maria Huhmarniemi

Mikä ihmeen taidehotelli? Hotelliyrittäjän ja taiteilijoiden yhteistyötä

Kaija Kiuru: Maan Kanssi, (yksityiskohta), 2000–2003
Pallas–Yllästunturin kansallispuiston maisemointiprojekti.
Kuva: Kaija Kiuru.

Hankitaanko taidehotellin kokoelmaan paikallista, alueellista vai kansainvälistä taidetta? Löytyykö samojen taiteilijoiden samantlaisia teoksia eri puolilta maailmaa vai työskentelevätkö taiteilijat paikkasidonnaisesti?

Millaista merkitystä kuva- ja ympäristötaiteella on hotelleissa? Taiteen merkitystä esimerkiksi asiakastyytyväisyydelle ja hotellien brändille on tutkittu jonkin verran eri puolilla maailmaa (ks. esim. Andrew & Andrew-Essien, 2013; Sereerat, Chantachon & Lao-Akka, 2015). Nämä tutkimukset osoittavat taiteella olevan positiivista vaikutusta matkailuelinkeinoon. Taide ymmärretään tässä yhteydessä laajasti: se sisältää alueellista kulttuuriperintöä edustavia maalauksia, veistoksia, arkkitehtuuria ja tapahtumia, joissa esitetään musiikkia ja tanssia. Osa tapahtumista nostaa esiin perinteisiä uskomuksia ja liittyy vuotuisiin juhliin, joiden osana on performatiivisia tai taiteellisia elementtejä. (Sereerat, Chantachon & Lao-Akka, 2015.)

Tätä katsausta varten olen tarkastellut taidehotellien kotisivuja Internetissä sekä taidehotelleista kirjoittuja lehtiartikkeleja. Olen täydentänyt löytämiäni kuvailuja yrittäjiltä ja taiteilijoilta pyydytyillä selostuksilla ja tiedonannoilla. Yhtenä kysymyksenä tarkastelen, tulisiko matkailukohteen taiteen olla paikallista, alueellista, kansallista vai kansainvälistä.

Kun taiteen tavoitteena on esitellä matkailijoille paikallista, alueellista tai kansallista taidetta, on perusteltua keskittää teoshankinnat näille alueille. Kansainvälisessä matkailukohteessa teoksilla voi kuitenkin olla erilaisia tarkoituksia. Ulkomailta tuleva matkailija voi ilahtua nähdessään teoskokoelmassa oman maansa taiteilijoiden teoksia, samalla tavalla kuin suomalainen ilahtuu törmätessään ulkomailla suomalaisen kulttuuriin. Jos matkakohteessa käydään yritysneuvotteluja ja muulla tavoin edistetään maidenvälisiä suhteita, välittävät esimerkiksi kiinalaisten taiteilijoiden teokset kiinalaisen kulttuurin ja taiteen arvostamista, mikä pohjustaa neuvotteluja positiivisella tavalla. Taideohjelman laatiminen matkailukohteeseen vaatii taiteen asiantuntemusta ja yrityksen liiketoimintakonseptin ymmärtämistä.

Taidehotelleja suurkaupungeissa ja luonnonhelmassa

Taidehotellissa on taidekokoelma, joka on esillä aula-, kokous- ja ravintolatiloiissa ja toisinaan myös hotellihuoneissa ja puistoalueella. Merkittävä osa taidehotelleista sijaitsee suurkaupunkien taide- ja muotoilukortteleissa ja markkinoi palvelujaan nimenomaan taideturisteille. Tällaisia ovat esimerkiksi The Carlton Arms Hotel New Yorkissa, Green Rooms Lontoossa, art´otel amsterdam Amsterdamissa ja The Art Hotel Denverissä Coloradossa.

Suurkaupunkien taidehotellit ovat usein boutique-hotelleja. Monet niistä pyrkivät luomaan trendikkään tai boheemin vaikutelman. Hotellien toimintakonseptiin voi kuulua näyttelyiden lisäksi tapahtumia, ja ne voivat toimia myös kaupunkilaisten kohtaamispaikkoina. Luontokohteissa hotellin taidekokoelma on pikemminkin lisä-arvo maisemien ja retkeilyreittien ohella. Esimerkiksi El Casco Art Hotel Argentiinassa vuoristojärven maisemassa esittää yli neljänsadan teoksen kokoelman huoneissaan ja puistoalueellaan. Yleensä hotellien kokoelmat ovat kansallista taidetta mutta toisinaan myös alueellisista kuvataidetta ja taidekäsityötä, kuten Ammazulu African Palace-hotellissa Kloofissa Etelä-Afrikassa. Se sijaitsee Krantzkloofin luonnonsuojelualueen tuntumassa ja esittelee kokoelmansa kautta alueen kulttuuriperintöä.

Hotellit voivat vastaanottaa taiteilijoita residensseihin tai järjestää symposiumeja, joissa taiteilijat majoittuvat hotelliin ja työskentelevät sen ympäristössä (ks. esim. VitlandArt, 2018; The Pfister, 2018). Residenssit voivat toimia esimerkiksi siten, että taiteilijat saavat hotellista ilmaisen ylläpidon ja jättävät korvaukseksi jonkun teoksistaan hotellin taidekokoelmaan. Yleensä tällaiset residenssit toimivat matkailusesonkien ulkopuolella. Lapissa Arctic Art Week Hotelli Kakslauttasessa on taidetapahtuma, jossa kutsutut taiteilijat työskentelevät hotellissa viikon ajan ja jättävät jonkun teoksistaan hotelliin. Taidekokoelman kartuttamisen ohella taiteilijaresidenssit ja taidetapahtumat tukevat hotellin taide- ja kulttuurimyönteistä brändiä ja markkinointia. Taiteilijoiden teosten myötä hotelliympäristön maisemat voivat myös päätyä esille näyttelyihin taidemaailman yleisölle sekä sosiaaliseen mediaan ja näin tukea matkailumarkkinointia.

Kesänäyttelyistä tilateoksiin, vastuullisiin konsepteihin ja taideperustaisiin palveluihin

Kuvataiteen kesänäyttelyt ovat merkittäviä matkailutapahtumia ja niitä järjestetään myös hotelleissa tai yhteistyössä hotellien kanssa. Esimerkiksi Mäntässä Kuvataideviikot on suomalainen nykytaidenäyttely, joka tuo kaupunkiin taidematkailijoita. Matkailukohteen vetävyyttä tukee Taidekeskus Honkahovin näyttelyt samassa kaupungissa: Kauko Sorjosen säätiö järjestää Honkahovissa ympäri vuoden taidenäyttelyitä ja kamarikonserpteja. Talossa toimii myös säätiön ArtHotel Honkahovi. Rovaniemellä kesätapahtuma Valtakadun Arctic Art and Design Summer on puolestaan Arctic Light -hotellin vetämä

hanke, jolla pyritään lisäämään Valtakadun vetovoimaisuutta ja tukemaan kesämatkailua.

Joistakin kesänäyttelyistä on hankittu taidekokoelmia hotelleihin. Esimerkiksi Anttolanhovi Saimaan rannalla Mikkelissä on suomalainen luontomatkailukohde, jossa hotellin konseptiin sisältyy taidehuiloita ja -huoneistoja eli Art&Design Villoja. Anttolanhovissa on seitsemän rantahuvilaa ja kaksitoista huvilahuoneistoa. Niiden arkkitehtuuri perustuu arkkitehtuurikilpailuun vuonna 2008. Huviloiden taidekokoelma suomalaista nykytaidetta on koottu vuosina 2003–2009 pidetyistä HoviArt-kesänäyttelyistä. Näyttelyn taiteellisenä johtajana toimi taiteilija Kari Cavén. (Anttolanhovi, 2014.)

2000-luvulla taidehotellien toimintatapa on suuntautunut tilaustöihin: teoksia ei vain osteta näyttelyistä ja residenssitaitelijoilta vaan niitä tilataan siten, että taiteilijat suunnittelevat ja toteuttavat teoksen hotellin tiettyyn tilaan tai ympäristöön. Teokset integroituvat osaksi arkkitehtuuria ja maisemaa. Esimerkiksi Helsinkiin on suunnitteilla hotelli Art Hotel Helsinki, jossa suomalaiset nykytaiteilijat tekevät jokaisesta hotellihuoneesta kokonaistaideteoksen. Hankkeen tavoitteena on toteuttaa aito taidehotelli, joka olisi toistaiseksi ainoa lajissaan Skandinaviassa ja joka toimisi taiteilijoiden ja naapuruston kokoontumispaikkana tukien samalla kulttuurin elävyyttä Helsingissä. Tämä on tyypillistä taidehotelleille: paikalliset taiteilijat ja kulttuurinharrastajat tuovat hotelliin toivotun ilmapiirin. Hankkeen arvoiksi nimetään luovuus, huipputaide, ekologisuus ja paikallisuus. Hotelli on tarkoitus avata vuonna 2019, jos sen rahoitus onnistuu. (Art Hotel Helsinki, 2018.)

Hotellin ja paikallisen taiteilija- ja kulttuuriyhteisön vuorovaikutus on kiinnostava ulottuvuus taidehotellien konseptissa. Kulttuurisen ja taloudellisen kestävyuden näkökulmasta on kuitenkin arvioitava kriittisesti, mitä hotellit antavat paikal-

Kuvataidetta on esillä Anttolanhovin hotellin sisällä. Kuva: Anttolanhovi.

liselle ja alueelliselle taidemaailmalle. Yksi siihen liittyvä kysymys on taiteilijapalkkiot: ostavatko hotellit teoksia markkinahintaisesti, tehdäänkö taiteilijoiden kanssa reiluja työsopimuksia vai työskentelevät taiteilijat ruoka- ja majoituspalkkioilla. Entä onko hotelleilla muita mahdollisuuksia tukea taidemaailmaa ja paikallisyhteisöä?

Yksi esimerkki löytyy Kanadasta Vancouverista. Skwachàys Lodge yhdistää niin sanotun reilun kaupan taidegallerian, boutique-hotellin ja taiteilijaresidenssin työtoimeen. Residenssi ja galleria on kohdennettu alkuperäiskansojen taiteilijoille. Hotelli sisältää 24 asuntoa alkuperäiskansaan kuuluville ihmisille, joita uhkaa kodittomuus. Boutique-hotellihuoneistoja on puolestaan 18 ja niitä markkinoidaan sosiaalisesti vastuullisille matkailijoille. (Skwachays, 2018.) Puolasta löytyy puolestaan designhotelli Hotel Galery69, joka yhdistää hotellin ja gallerian toimintaperiaatteita. Kaikki esillä olevat muotoilutuotteet, ekologisesti valmistetut huonekalut ja kuvataide ovat myynnissä tai tilattavissa. Hotellin omistajat ovat käsityöläispariskunta, joka valmistaa itse huonekaluja. (HotelGalery69, 2018.)

Taiteilijat kohdistavat odotuksia matkailualan yrityksiin potentiaalisina työnantajina, mesenaatteina ja taiteen keräilijöinä. Kun jotkut taiteilijat tekevät yksinomaan tilaustöitä ja julkista taidetta, useimmat tekevät myös näyttelyteoksia niin sanottuna vapaana taiteenaan. Taiteilija soveltaa tilaustöihinsä ammattitaitoaan ja aiempaa materiaalista ja teknistä osaamistaan. Tilaustyö voi kuitenkin myös haastaa häntä kokeilemaan uusia materiaaleja ja työtapoja, ja kokemus voi edelleen vaikuttaa hänen vapaaseen taiteeseensa. Kuvataiteilija Paula Suominen kuvailee yhteistyötä matkailuyrittäjän kanssa seuraavasti:

Rohkeudesta esittää omia ratkaisuja ja onnistuneista lopputuloksista syntyy luottamus, joka kantaa uusiin mahdollisuuksiin ja uusiin tilaustöihin. Itselle sopivien yhteistyökumppaneiden löytäminen vaatii aikaa ja vähän onneakin.

Kotimajoituspalvelut, kuten Airbnb, laajentavat majoituksen ohella myös ohjelmapalvelujen yhteistyömalleja. Airbnb:n kautta voi markkinoida ja myydä majoituksen ohella ja rinnalla palveluja, joita esitellään ostettavina elämyksinä. Taideperustaiset elämyspalvelut ovat esimerkiksi galleriakierroksia taiteilijan tai taidehistorioitsijan

kanssa, kaupunkikävelyjä ammattivalokuvaajan kanssa, katutaidemaalauksista graffititaiteilijan kanssa ja matkamuistojen tekemistä käsityöläisen kanssa. Luontuelämyksinä tarjotaan muun muassa opastettuja kävely, pyörä-, kalastus- ja luontoretkiä. Lapissa taiteilijat voisivat tuottaa palveluja, jotka yhdistävät taide- ja luontokokemuksia. Revontulivalokuvaus on jo tällainen palvelu, jonka juuret voidaan yhdistää sekä luontomatkailuun että taideperustaisten palvelujen kehittämiseen. Esimerkiksi maisemamaalauksen, taidevaelluksen, ympäristötaiteen ja luontovalokuvauksen potentiaali omatoimimatkoissa on kuitenkin suurelta osin hyödyntämättä. Taiteilijoille palvelujen myyminen voi tarkoittaa lisäansiota taiteilijan muuhun työhön lomittuen. Airbnb ei kuitenkaan mahdollista elämyspalvelujen markkinointia Pohjoismaissa toistaiseksi. Elämyspalvelujen markkinoinnissa ja myynnissä voisi tehdä yhteistyötä taidegallerioiden ja hotellien kanssa.

Hotellien veistospuistot

Skånen lähellä Ruotsissa Wanås on merkittävä taidematkoilukohde, jossa on nykytaidekokoelma veistospuistossa, hotellimajoitusta historiallisessa linnassa ja luomumaatila. Jo 1700-luvulla Wanåsissa on toiminut maitotila, ja nykyään Wanås on yksi Pohjois-Euroopan suurimmista luomumaatiloista. Veistospuisto on saanut alkunsa vuonna 1987. Nyt kokoelmassa on yli 70 teosta kansainvälisiltä taiteilijoilta. Taiteilijat edustavat nykytaiteen isoja nimiä: esimerkiksi Marina Abramović, Tue Greenfort, Dan Graham, Tadashi Kawamata ja Yoko Ono. Mukana on teoksia kahdelta suomalaiselta taiteilijalta, Kari Cavénilta ja Marianna Uutiselta. Linnassa esitetään vaihtuvia näyttelyjä, performansseja ja taiteilijapuheenvuoroja. Missioksi kuvataan, että Wanåsin taide haastaa yhteiskunnallisia näkemyksiä. Kyseessä on siis nykytaiteen ja taidemaailman toimintatapoja noudattava matkakohde. Hotellimajoitusta on tarjolla linnassa, ja sen markkinoinnissa nostetaan esiin kohteen historia, luonto, nykytaide ja ravintola, jonka raaka-aineet ovat peräisin omalta luomutilalta. (Wanås, 2018.)

Kun Wanåsissa on työskennellyt maailmankuuluja kansainvälisen taidemaailman taiteilijoita, on kiinnostavaa pohtia paikallisuuden ulottuvuutta. Löytyykö samojen taiteilijoiden samanlaisia teoksia eri puolilta maailmaa vai työskentelevätkö taiteilijat paikkasidonnaisesti? Taiteilijathan ovat saaneet taiteilijakoulutuksensa eri vuosikym-

menillä ja heidän taidekäsitteensä ja työskentelytapansa poikkeavat toisistaan. Osa taiteilijoista, joiden koulutus ja työtavat periytyvät modernismin ajalta, käsittelevät teoksissaan heille itselleen merkityksellisiä teemoja heille ominaisilla materiaaleilla ja menetelmillä työskentelypaikastaan riippumatta. Silloin paikallisuuden merkitys katoaa. On mahdollista pohtia, voiko taide tuottaa jopa paikattomuuden tuntua, jos samantyyppisiä teoksia on esillä eri puolilla maailmaa. Taidematkailijoita ja paikallista yleisöä tällaisetkin kohteet toki kiinnostavat. Toisaalta osa kansainvälisistä taiteilijoista tekee monitasoisesti paikkasidonnaisia teoksia ja nostaa esiin esimerkiksi paikallishistoriaa ja paikan tarinoita.

Myös Mallorcaltä löytyy hotelli, jonka konsepti nojautuu puistoalueen veisto- ja ympäristötaiteeseen vanhalla maatilalla: The Es Revellar Art Resort. Hotellin puistoalueella on satoja veistoksia, marmoripylväitä, antiikkia, palmuja ja havupuita. Taidetta ja antiikkia on myös hotellihuoneissa, joista jokaisesta on puistoon johtava kuisti tai terassi. Hotelli on rakennettu 600 vuotta vanhalle maatilalle ja ilme on moninainen: koriste-ruukut, istutukset ja taideteokset muodostavat kokonaisuuden. (The Es Revellar Art Resort, 2018.) Toisin kuin Wanäsin verkkosivuilla, tämän kohteen markkinoinnissa ei nosteta taiteilijoita esiin. Vaikuttaa siltä, että kokoelman hankinnoissa ei ole nojaututtu taidealan asiantuntijoihin, mikä on johtanut eklektisyyteen. Taidemaailman yleisö kokee yleensä kiinnostavaksi sellaiset harkitusti kootut kokoelmat, jotka edustavat kattavasti esimerkiksi tietyn maantieteellisen alueen, ajanjakson tai tyyliuunnan teoksia. Esimerkiksi Lapissa sijaitsevan hotellin on hyvä pohtia, kerätäänkö kokoelmaan Lapissa asuvien taiteilijoiden teoksia vai kansainvälistä taidetta jollakin teemalla tai muulla rajauksella.

*Taiteella
tuotetaan elämyksiä.*

Urkin Piilopirtti ja Hotelli Kakslauttanen investoivat taiteeseen

Suomessa Urkin Piilopirtti Hämeenkyrössä ja Kakslauttanen Saariselällä ovat hotelliyrityksiä, joissa tehdään merkittäviä investointeja kuva-, veisto- ja ympäristötaiteeseen. Molemmat näistä kohteista sijaitsevat luonnon ympäröiminä. Urkin piilopirtin merkittävimpiä asiakasryhmiä ovat kokousvieraat ja yritysasiakkaat, jotka tuovat hotelliin kansainvälisiä yhteistyökumppaneitaan ja järjestävät hotellissa erilaisia tilaisuuksia. Kesällä asiakkaina on myös taideyleisöä. Paikka on valmistunut hotelliksi vuonna 2009. Alun perin se on ollut presidentti Urho Kekkosen vapaa-ajan

kiinteistö. Kakslauttanen Saariselällä on puolestaan revontuli- ja talvimatkailukohde, jonka asiakkaat ovat pääosin ulkomaalaisia.

Hotelli Urkin Piilopirtissä on kuva- ja ympäristötaiteen kokoelma ja käyttötaidetta, kuten valaisimia, verhoja, liinoja ja astiastoja, joista osa on uniikkeja. Huoneissa on kuvataidetta, taidelaattoja kylpyhuoneissa ja tekstiilitaiteelliset päiväpeitot sängyillä. Teoksilla on erilaisia tarkoituksia esteettis-visuaalisen viihtyisyyden lisäksi. Teokset kertovat alueen luonnosta, historiasta ja tarinoista. Joillakin teoksilla on myös käytännöllinen funktio: esimerkiksi veistokselliset valaisimet ohjaavat asiakkaita eri paikkoihin. Teoskokoelman hankintojen asiantuntijoina on käytetty kuraattoreita ja konsultaatiota on haettu myös taidealan instituutioilta. Vuosina 2008–2010 kuraattorina toimi Lahden museotoimenjohtaja Timo Simanainen ja vuonna 2012 vuonna Suomen Lasimuseon johtaja Heikki Matiskainen. Vuonna 2011 ja vuodesta 2013 alkaen kuraattorina on toiminut kuvanveistäjä-professori Radoslaw Gryta.

Keväisin Urkin Piilopirtissä avataan taidenäyttely, jonka teokset ovat uniikkia taiteellisuutta ja paikkasidonnaisia installaatioita, valoteoksia ja hyvin moninaisesti erilaisia teoksia. Kuraattori valitsee teokset suunnitelmien perusteella. Näyttely on avoinna kesän ajan, jonka jälkeen teokset jäävät hotellin kokoelmaan. Näyttelyyn peritään pääsymaksu ja siihen järjestetään opastettuja kierroksia. Hotellin liiketoimintasuunnitelma on kuitenkin edelleen keskeneräinen. Taidehankinnat ovat investointeja tulevaisuuden toimintaan, ja teoksilta edellytetäänkin vähintään sadan vuoden käyttöikä.

Urkin Piilopirttiin on hankittu taidetta sekä pitkän linjan ammattikuvataiteilijoilta että nuorilta taiteilijoilta. Yrittäjä Jyrki Sasi on tehnyt yhteistyötä myös taide- ja muotoilualan oppilaitosten kanssa. Sasin mukaan opintoprojektit ovat toimineet hyvin paikkasidonnaisten ja soveltavien teosten suunnittelussa. Sasi on hankkinut teosten suunnittelun tausta-aineiston, kuten kartoituksia ja valokuvia lähialueen luonnosta sekä koulutusta teknisiin ratkaisuihin. Opiskelijat ovat suunnitelleet teoksia opintojensa osana. Sen jälkeen Sasi on tilannut teoksen toteuttamisen heistä joiltakin. Tällainen taiteilijakoulutuksen ja yrittäjän yhteistyö on hyvä malli paikkasidonnaisen ja soveltavan taiteen koulutukseen.

Urkin Piilopirtin Taidesauna on yksi kohteissa, joiden lähtökohtana on ollut kokonaistaideteoksen idea ja tavoite elämyksen tuottamisesta. Taidesaunassa on ITE-taiteilija Mauri Matalan betonista tekemä kalasääksiaiheinen veistos ja maalaus (ks.

Urkin Piilopirtin savusaunan rannassa on laituri, josta voi pulahtaa valoteokseen. Sen suunnittelijat ovat Aba Luostarinen ja Ilse Lindqvist ja toteuttaja Jari Antila. Rannalla vedestä nousee ja laskeutuu Niina Laitosen teos *Veden Venlat*. Kuvat: Hotelli Urkin Piilopirtti.

myös Kallio, 2017). Laiturilla on valo- ja veistotaidetta. Saunojille on tarjolla taidekäsitäytönä tehtyjä pyyhkeitä, uniikki astiasto ja verannalla he voivat istua sohvalla, jonka päällinen on tekstiilitaidetta.

Hotelli Kakslauttasessa on järjestetty Arctic Art Week -tapahtumia jo vuodesta 2003 lähtien. Arctic Art Week on kansainvälinen kuvanveistosymposium, johon on avoin taiteilijahaku. Tapahtuman taustalla on kuvanveistäjä Risto Immonen ja yrittäjä Jussi Eiramon yhteistyö. Immonen on toiminut taidekonsultin roolissa. Yhdessä he ovat laatineet tapahtuman konseptin, joka perustuu puukuvanveistoon ja sen soveltamiseen osaksi arkkitehtuuria, sekä valinneet taiteilijat hakemusten perusteella. Tapahtuma on toteutettu taidemaailman toimintaperiaatteilla, jolloin symposium on taiteilijoiden tapaamisen, verkostoitumisen ja meritoitumisen foorumi. Taiteilijat on kutsuttu Kakslauttaseen siten, että heidän matkakustannuksiaan on korvattu ja he ovat saaneet majoituksen ja ruokailut Kakslauttasessa. Viikon aikana he ovat tehneet puuveistoksia, jotka ovat jääneet osaksi Kakslauttasen kokoelmaa. Tapahtuman teemat ja kohteet ovat vaihdelleet vuotuisasti. Vuonna 2017 tapahtumaan kutsuttiin myös muutamia lappilaisia kuvataiteilijoita, kuten taidemaalareita.

Arctic Art Week -tapahtuman ja muiden teoshankintojen myötä Kakslauttasessa on noin 150 teoksen kokoelma. Osa kuvataiteesta ja taidekäsitäytöstä on tehty tilaustöinä. Lappilaiset taiteilijat Risto Immonen, Paula Suominen, Teuvo Tuomivaara, Essi Korva ja Pertti Saari ovat työskennelleet Kakslauttasessa palkattuina taiteilijoina. He ovat tehneet matkailuarkkitehtuuriin integroituvia taideteoksia. Esimerkiksi Essi Korva

on suunnitellut ja toteuttanut niin sanotun Korsuravintolan koko interiöörin puukuvanveiston keinoin. Ravintolatila on ikään kuin fantasiamaailma, jossa pylvää on veistetty puiksi oksistoinen ja lintuineen. Paula Suominen on toteuttanut seinäteoksia maalaamalla ja mosaiikkitekniikalla, ja Pertti Saari on veistänyt puisia istuimia. Taidekäsityötä ovat muun muassa lukuisat keraamiset valaisimet, joita on tilattu keraamikko Sinikka Häyriseltä.

Vuonna 2017 Kakslauttaseen rakennettiin taidegalleria ja palkattiin Hanna Kress galleristi-kuraattoriksi. Kyseessä on yrittäjän merkittävä investointi taiteeseen matkailupalvelujen osana. Galleria on suunniteltu kuva- ja nykytaiteen esittämiseen. Uusi avaus on taidemaailman näkökulmasta kiinnostava: Lapissa ei ole aiemmin toiminut kaupallista nykytaidegalleriaa, joka saisi asiakkaiksi ulkomaalaisia matkailijoita. Mikäli galleria onnistuu teosten myynnissä, on se lappilaisten taiteilijoiden näkökulmasta hieno avaus.

Arctic Art Week -ta-
pahnumassa toteu-
tettuja veistoksia
hotellirakennuksen
pylväisiin. Kuva: Pertti
Turunen.

Paula Suominen seinämosaiikki *Underwater Paradise* (2015) sijaitsee Luhtitalo Mustassa, hotelli Kakslauttasessa. Teos on trencadis-mosaikki, eli ke-raaminen materiaali on rikottu ja koottu uudestaan. Kuvat: Pertti Turunen.

Matkailuyrittäjän tai taiteilijan intressien kohtaaminen

Matkailuyrittäjillä on erilaisia toimintatapoja taiteen hankkimiseen. Taidehotelliin voidaan kerätä taiteen kokoelma ja matkailuyritys voi toimia taidetapahtuman isäntänä ja tilaajana. Yritys voi myös palkata taiteilijoita ympäristönsä ja palvelujensa suunnitteluun. Toisaalta matkailuyritys voi olla myös taiteilijavetoinen. Näistä erilaisista toimintatavoista juontuu eriaikaisia taiteen tila- ja paikkasidonnaisuutta: esimerkiksi yritykseen suunniteltu teos on yleensä tilasidonnaisempi kuin sinne muualta ostettu teos.

Yrityksen erilaisiin toimintatapoihin liittyy erilaisia taiteilijan ansaintakeinoja. Taiteilija voi muun muassa myydä teoksiaan, teosten suunnittelua, ympäristön suun-

Kakslauttanen Art Gallery on avara ja valoisa näyttelytila. Kuva: Kakslauttanen Art Gallery.

	Matkailuyritys taiteen kerääjänä	Matkailuyritys taidetapahtumien isäntänä	Matkailuyritys taiteen tilaajana	Taiteilija suunnittelutiimissä matkailuyrityksessä	Taiteilijavetoinen matkailukohde
Matkailuyrittäjän toimintatapa	Teoskokoelmaan hankintaan paikallista, alueellista tai kansainvälistä taidetta. Yritykseen kootaan taidekokoelma ja sitä hyödynnetään markkinoinnissa.	Matkailuyrittäjä järjestää tai toimii yhteistyötahona tapahtumissa, joihin kutsutaan taiteilijoita työskentelemään: <ul style="list-style-type: none"> • Taidetapahtumat, joihin taiteilijat kutsutaan työskentelemään paikkasidonnaisesti • Taiteilijoita vastaan otetaan residenssiin • Matkakohteessa voidaan pitää näyttelyjä tai järjestää esimerkiksi konsertteja 	Tilausteosten hankkiminen taiteilijoilta: teosten integroiminen matkailuympäristön arkkitehtuuriin ja luonnonympäristöön	Taiteilija toimii ympäristön tai palvelujen suunnittelutiimin jäsenenä.	Taiteilijavetoisissa matkakohteissa taiteilija on itse myös matkailuyrittäjä tai jäsen tiimissä, joka suunnittelee matkailukohteen toimintakonseptin ja ympäristön. Matkailuyritykseen voidaan palkata taiteilija konsultiksi tai kuraattoriksi, joka valmistelee yrityksen taideohjelman taiteilijavetoisesti.
Toimintatavasta juontuva taiteen tila- ja paikkasidonnaisuus	Teokset eivät lähtökohtaisesti ole paikkasidonnaisia, mutta ostopäätökset voidaan kohdentaa teoksiin, jotka ovat paikallisten taiteilijoiden tekemiä tai jotka tavalla tai toisella ilmentävät esimerkiksi paikan henkeä.	Paikkasidonnaisuus riippuu taiteilijasta: teokset voivat olla abstrakteja tai käsitellä taiteilijalle tyypillisiä teemoja paikasta riippumatta. Tapahtuman kuraattori voi kuitenkin teemoittaa tapahtuman ja halutessaan edellyttää paikkasidonnaisuutta.	Teos voi olla paikkasidonnainen monitasoisesti esimerkiksi aihepiiriltään, muodoltaan ja materiaaliltaan. Teokset keskustelevat arkkitehtuurin tai luonnon kanssa ja integroituvat kiinteästi osaksi ympäristöä.	Taide voi integroitua osaksi palveluja ja matkailuympäristöä siten, ettei erillisiä teoksia valmisteta lainkaan. Taiteilijan osaaminen hyödynnetään ympäristön suunnitteluissa ja palveluissa.	
Taiteilijan ansaintakeino	Taiteilija myy teoksen	Taiteilija saa majoituksen, ylläpidon ja mahdollisesti myös matkakorvaukset. Hänelle voidaan antaa myös näyttelykorvaus tai muu vastaava palkkio työskentelyjaksolta.	Taiteilija palkataan työsuhteeseen tai hänen kanssaan tehdään sopimus teoksen ostamisesta.	Taiteilijan palkkaus työsuhteeseen tai hän myy yrittäjälle asiantuntemustaan ostopalveluna.	Taiteilija on itse yrittäjä tai taiteilija palkataan työsuhteeseen konsultiksi tai kuraattoriksi.

nittelua, konsultointia ja taideohjelman asiantuntijatyötä. Taiteilijalta voi ostaa palveluita tai hänet voi palkata matkailuyrityksen työntekijäksi. Taiteilija voi myös itse toimia matkailuyrittäjänä.

Kirjallisuus

- Andrew, E. H. & Andrew-Essien, E. (2013). Arts, Tourism and the Environment: An Overview of Critical Intersections in Nigeria. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4(6), 275–284. Doi:10.5901/mjss.2013.v4n6p275
- Art Hotel Helsinki (2018). Haettu 15.1.2018 osoitteesta <https://www.facebook.com/ArtHotel-Helsinki/>
- Anttolanhovi (2014). Art&Design Villat – suomalaista designia, taidetta ja arkkitehtuuria. Haettu 15.1.2018 osoitteesta http://anttolanhovi2014.kixit.fi/huviloidensynty_ taide
- Granö Beckasin (2018). Haettu 15.1.2018 osoitteesta <http://granobeckasin.com/>
- HotelGalery69 (2018). The hotel, furniture manufactory, art gallery, nature. Haettu 14.3.2018 osoitteesta <http://hotelgalery69.pl/>
- Humppi, M. (2014). *Kammit ja autiotvat: Lapin kairojen kulttuuriperintö*. Jyväskylä: Kirjakaari.
- Kallio, K. (3.4. 2017). Ennen se oli Urho Kekkonen piilopaikka – nyt siitä tulee Etelä-Suomen ensimmäinen taidesauna. *Aamulehti*. Haettu 14.2.20018 osoitteesta <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/ennen-se-oli-urho-kekkonen-piilopaikka-nyt-siita-tulee-etela-suomen-ensimmainen-taidesauna-24389183/>
- Kupiainen, J. & Sihvo, H. (1996). Turismi ja kulttuurit nyky maailmassa. Teoksessa J. Kupiainen & E. Sevänen (toim.), *Kulttuurintutkimus. Jobdanto* (s. 293–310). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lüthje, M. (2017) Autenttisuus. Teoksessa J. Edelheim & H. Ilola (toim.), *Matkailuntutkimuksen avainkäsitteet* (s. 218–223). Rovaniemi: Lapland University Press.
- Sereerat, S., Chantachon, S. & Lao-Akka, S. (2015). Integration of art and culture to develop the hotel business in North-eastern Thailand. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, 3(3), 16–19. Haettu 5.2.2018 osoitteesta <http://www.apjmr.com/apjmr-vol-3-no-3/>
- Skwachays (2018). Skwachays Lodge. Aboriginal Hotel & Gallery. Haettu 15.1.2018 osoitteesta <http://skwachays.com>
- The Pfister (2018). Haettu 14.3.2018 osoitteesta <http://www.thepfisterhotel.com>
- Vitlandart (2018). Hotel: Art Residence. Haettu 16.3.2018 osoitteesta <https://www.vitlandart.com>
- Wanås (2018). Haettu 14.3.2018 osoitteesta <http://www.wanas.se/>

Kaavioon on koottu matkailuyrittäjän moninaiset toimintatavat taiteen hankkimiseen sekä näihin toimintatapoihin liittyvä taiteen tila- ja paikkasidonnaisuus sekä taiteilijan ansaintakeino.